Algemene beschouwingen van de ChristenUnie Almelo bij de Begroting 2027

3 en 5 november 2026

De Begroting: Op papier prachtig, in de praktijk weerbarstig

The fractie van de ChristenUnie Almelo zou deze begroting willen typeren als: Op papier klinkt het allemaal prachtig, in de praktijk zien wij het als weerbarstig.

In theorie klinkt het allemaal perfect. Het college slaat een zeer positieve toon aan over de begroting. *Voor 2027 ligt er een structureel sluitende begroting*. Prachtig, de ChristenUnie is ook voor de zwarte nul! *Economische, sociale, fysieke en veiligheidsvraagstukken worden in samenhang benaderd*. Nog mooier. Dit is zelfs het speerpunt van de ChristenUnie Almelo! De groei en stadsontwikkeling juichen we toe, maar kan en mag nooit voorbijgaan aan de inwoners van kwetsbare buurten die het zwaar hebben. De groei van Almelo is geen doel, maar een middel ten dienste van de bloei van alle inwoners van de stad. We pleiten er daarom voor dat sociale vernieuwing leidend wordt in de aanpak van stadsvernieuwing: Een nieuwe aanpak waarbij de kaders en randvoorwaarden voor de fysieke plannen worden opgesteld vanuit het sociale domein. We bouwen geen huizen, we bouwen gemeenschappen. Het college lijkt hiervoor te gaan. *Almelo kiest voor een gerichte gebiedsgerichte aanpak in het prioritair ontwikkelgebied bestaande uit Ossenkoppelerhoek, Nieuwsstraatkwartier, Kerkelanden en De Riet*. We moeten inderdaad keuzes maken. Maatwerk en doen wat nodig is, ook dit kunnen we toejuichen.

Toch denken wij dat de werkelijkheid zich niet zo gemakkelijk laat sturen als een begrotingsnota. Dat geeft reden tot bezorgdheid. Vanaf 2028 is er structureel een fors negatief begrotingssaldo van circa 7 miljoen, waarvan circa de helft als gevolg van wensen uit het coalitieprogramma (inmiddels collegeprogramma) waarop VVD, CDA, LAS en D66 zichzelf trakteren. Daarbij wordt terloops aangenomen dat de huidig openstaande besparingsmaatregelen worden gerealiseerd. We hebben het dan alleen dit jaar (2026) al om een structurele taakstelling van 10 miljoen euro, oplopend naar bijna 18 miljoen in 2030. Deze taakstelling is voor 97% in het sociale domein te realiseren. Bij onze kwetsbare inwoners dus. Deze taakstelling lijkt niet realistisch. Er wordt genoemd dat verdere bezuinigingen – lees het structurele tekort van 7 miljoen dat resteert als deze taakstelling van 18 miljoen wel wordt gerealiseerd – enkel worden gezocht in het fysieke domein (blz 18). Maar juist daar liggen èn forse onderhoudsachterstanden èn forse ambities. Behalve generieke kaders worden geen inhoudelijke richtingen gegeven voor het realiseren van deze 7 miljoen aan bezuinigingen. Meest concreet is de opmerking dat er ook wordt gekeken naar het vergroten van inkomsten. De OZB verhogen – historisch gezien een groot taboe voor VVD en LAS, maar blijkbaar inmiddels niet meer? – kan het probleem maar ten dele oplossen omdat er grenzen zijn aan wat wettelijk mag en maatschappelijk acceptabel is. We zullen opnieuw op zoek moeten gaan naar zware bezuinigingen.

Dienstbare overheid

Bij de begroting worden standpunten (bijvoorbeeld wel/niet OZB verhogen) en vooral belangen (leefbaarheid, economische bloei, kansengelijkheid, financiële onafhankelijkheid) tegen elkaar afgewogen. Want we kunnen niet alles. Bij de ChristenUnie praten we graag over waarden in plaats van over belangen. Niet alleen over wat we willen bereiken, maar ook over wie of wat we

willen zijn als stad en waar we in geloven. Eerlijkheid, recht doen, betrouwbaar zijn, degelijk bestuur. Via de route van waarden proberen we de vele belangen die er in de samenleving zijn te wegen en vervolgens beslissingen te nemen. Een belangrijke waarde voor de ChristenUnie is een dienstbaar bestuur. In de kern is dienstbaarheid zowel een publieke waarde als een moreel principe. Het beschrijft de cultuur, de ethiek en de grondhouding die je van de overheid mag verwachten. Niet heersen maar dienen is ons motto. Een voorbeeld. In antwoord op onze schriftelijke vragen over de opvang van statushouders in het hotel Huis van bewaring geeft het college aan dat noch het college noch de omgeving een probleem ervaart. Toch springt het college er vol op. Waarom wordt hier tijd en energie en geld in gestoken? Is hier sprake van een heersende of een dienende overheid? Hier lijkt meer sprake van profileringsdrang op rechts. Omgekeerd: Daar waar burgers echt een probleem ervaren is de gemeente vaak een stuk minder voortvarend. Een van de problemen waar veel overlast wordt ervaren is bijvoorbeeld houtrook, vooral bij warm weer. Landelijk zijn hier richtlijnen voor. Wat doet het college hiermee? Inwoners geven in algemenere zin aan dat je na melding van een klacht op zijn best een auto-reply krijgt dat een en ander is ontvangen, maar daar houdt het dan ook vaak mee op. Enkel als je er actief achteraan gaat bellen en een ambtenaar aan de lijn krijgt, dan -zo ervaart men- gaat er pas wat gebeuren.

Wordt er op een betrouwbare en dienstbare manier doorgewerkt aan de grote opgaven van de stad? Gelukkig op veel fronten wel. Er zijn echter drie punten die wij onder de aandacht willen brengen.

1. We bouwen geen huizen, maar we bouwen gemeenschappen
2. Erfgoed is cruciaal voor onze identiteit en verbondenheid
3. Wie een groene stad wil, zal kleur moeten bekennen

1. We bouwen geen huizen, maar we bouwen gemeenschappen

Ooit kenden we het Masterplan Almelo (2004), een grootschalige ruimtelijke en economische visie om jongeren en hoger opgeleiden te binden, om de regionale rol als centrumstad te verstevigen, om het centrum te vernieuwen (sfeer, bezoekersaantallen) en met grote gebiedsontwikkelingen om in de vraag op de woningmarkt te voorzien en de stad te ontwikkelen tot het jaar 2030. Echter, juist door deze megalomane plannen kwam Almelo in december 2015 officieel onder preventief financieel toezicht te staan van de Provincie Overijssel. Het Masterplan is in 2017 begraven. De rest is geschiedenis.

Tien jaar later lijkt het Masterplan weer te zijn afgestoft. We willen groeien van 35.000 woningen in 2026 naar 60.000 woningen in 2050 (+70%). We bouwen echter geen huizen maar gemeenschappen. Dat betekent ook dat we bouwen naar behoefte, en niet vanuit wensdenken. We kunnen wel willen dat er meer HBO-ers en WO-ers naar de stad komen, zoals de begroting aangeeft, maar het verleden leert ons dat de samenleving niet maakbaar is. Het enige wat we wel zeker weten is dat de bevolking vergrijst. Indien het college het percentage sociale huur wil terugbrengen van 40% naar 30%, is dat dan bouwen naar behoefte of is dit wensdenken over een verandering van de bevolkingssamenstelling? Los daarvan: met een groei van de stad kunnen we ‘de armoede wel verdunnen’, maar daarmee lossen we deze nog niet op!

De begroting geeft een mismatch aan tussen de huidige bevolking die vooral MBO-geschoold is en de banen in Almelo die vooral HBO-gericht zijn. We willen daarom meer HBO-ers naar de stad halen. MBO-ers nemen ook banen in die niet voor hen bedoeld zijn, wordt gezegd. Wordt hier onbedoeld aangestuurd op het planmatig vervangen van praktisch geschoolde bevolkingsgroepen door theoretisch geschoolde bevolkingsgroepen? Als alternatief zou je ook

kunnen denken aan het creëren van meer MBO-banen. Opmerkelijk genoeg lezen we over het laatste niets. Het versterken van Almelo als MBO stad was acht jaar geleden nog speerpunt…

Tenslotte: Bouwen kan ook leiden tot bezwaren, zoals recent rond de woningbouwplannen aan de Schelfhorstdwarsweg. De fractie van de ChristenUnie heeft schriftelijke vragen gesteld rond participatie bij bouwplannen. Wij zien participatie en inspraak/zienswijzen niet alleen als een middel om de woningbouwopgave te versnellen (namelijk als preventie voor bezwaar en beroep), maar juist ook als een middel om een beter project/product neer te zetten (ruimtelijke kwaliteit). Bezwaar is geen hobbel om projectontwikkeling dwars te zitten, maar een kans om alsnog tot participatie en inspraak te komen, en om een gang naar de rechter te voorkomen. We hopen dat het college dit ook zo ziet en zo ja zien dat graag bevestigd, niet alleen op papier maar ook in de praktijk.

2. Erfgoed is cruciaal voor onze identiteit en verbondenheid

Erfgoed is cruciaal omdat het onze geschiedenis tastbaar maakt, bijdraagt aan onze persoonlijke en gezamenlijke identiteit, en de leefomgeving herkenbaar en aantrekkelijk houdt. Almelo beoogt de bouw van 90 woningen op Buitenplaats ’t Hag. Opmerkelijk dat het college deze plek, waar zich momenteel Huize Alexandra bevindt, in de begroting betitelt als een plek met een rijke historie (blz 93). We waarderen de aandacht hiervoor, en hopen dan ook dat het zichtbaar maken van de historie ook daadwerkelijk gaat gebeuren op deze locatie.

Het college weet ook dat de historie rondom de locatie van Huize Alexandra aan de Vriezenveenseweg door velen als beladen en pijnlijk wordt ervaren, in plaats van als ‘rijk’ in de positieve zin van het woord. De geschiedenis van deze plek kent de schaduwzijden van een klooster (1876–1966), waarbij jonge vrouwen niet alleen werden opgevangen, maar ook onderworpen aan een streng regime en dwangarbeid in wasserettes en naaiateliers; van een verborgen kloosterbegraafplaats waar meer dan 200 voornamelijk zusters en jonge vrouwen zijn begraven; en van een meisjesinternaat waar sprake was een gesloten jeugdzorginstelling die in de praktijk voor de bewoners voelde en functioneerde als een meisjesgevangenis (uit latere documentaires en getuigenissen bleek dat hier sprake was van een hard klimaat en traumatische ervaringen voor de bewoners). Het zou goed zijn juist ook deze belanden kant op deze plek zichtbaar te maken. We vernemen graag hoe het college hierover denkt en dienen een motie van en met PRO hierover mede in.

Het culturele en historische erfgoed van Almelo staat centraal in het Stedelijk Museum Almelo. Als het enige geregistreerde museum van de stad heeft het de specifieke taak om de Almelose geschiedenis, verhalen en het 'stads-DNA' te bewaren en te presenteren. Een politiek partij in Almelo – we laten even in het midden welke – kaartte recent aan dat de binnenstad zo slecht bereikbaar is voor ouderen. Nadat dit punt was gemaakt kwam een volgende opmerking: Als ze dan in de binnenstad waren, was er niets voor ze te doen… Het roept de vraag op waarom je naar de binnenstad toe wilt. Dezelfde vraag heeft onze fractie als we in de begroting lezen dat er tonnen beschikbaar worden gesteld voor de bereikbaarheid van de binnenstad. Maar hoe zit het met de binnenstad zelf. Het Stedelijk museum bijvoorbeeld? We moeten onszelf de vraag stellen of een stad van het kaliber Almelo een aansprekend museum verdient, en zo ja hoeveel geld we ervoor over hebben om dit museum daadwerkelijk aansprekend te maken.

3. Wie een groene stad wil, zal kleur moeten bekennen

Bijna alle politieke partijen in Almelo, en zeker de coalitiepartijen, pleiten voor vergroening van de stad. Ook de ambities van het college liegen er niet om. Er wordt in 2027 alleen al 100.000

euro uitgetrokken om een plan te maken hoe de groenste stad van Twente te worden (blz 150). Laat de ChristenUnie het college uit de droom helpen: Echte vergroening begint ook in de portemonnee. Er wordt door veel partijen in Almelo een grote broek aangetrokken, maar als het puntje bij het paaltje komt, wordt er geen kleur bekend. Onderhoud van groen kost geld, en dat hebben we er niet voor over. Als we de groene ambities dan vier jaar later weer met een stalen gezicht in onze verkiezingsprogramma's benoemen, dan doet dat ook iets met het vertrouwen van de inwoner in de overheid. Sterker nog, het is funest voor het vertrouwen in de overheid.

Het vorige college leek elke boom die gekapt kon worden te zien als een slimme besparing op onderhoudskosten. Klachten over zonnepanelen die in de schaduw lagen of over scheve stoeptegels werden van harte aangegrepen om 120 eiken te kappen aan de Zeven Bosjes. Worden in de Wierdensestraat bomen gekapt om niet over een smallere (en langzamere) weg te hoeven nadenken? Hoe staat het college hier in? Reserveren we geld in de begroting? De rigoureuze plannen rond de Egbert ten Catelaan lijken het antwoord te geven. Of zoals verwoord op blz 108 van de begroting: *de aanpak van de gemeente is gericht op: minimale inzet en kosten*. Gewoon alle 90 jaar oude bomen eruit. Het begint te lijken op een financieel gedreven kruistocht tegen bomen. We komen hier met een motie om de Raad meer in positie te brengen bij dergelijke beslissingen.

Tenslotte

Almelo houdt koers op een robuuste financiële positie, concludeert de begroting (blz 17). Op papier klinkt dat prachtig, maar een maakbare samenleving is weerbarstig. De fractie van de ChristenUnie wil benadrukken dat we geen huizen bouwen, maar gemeenschappen. Erfgoed is daarbij cruciaal voor onze identiteit en verbondenheid. En het worden van de groenste stad van Twente vraagt een principieel andere houding. Laten we niet in de valkuil stappen die eerder gemaakt is bij het Masterplan Almelo uit 2004. De wethouders van weleer zeiden achteraf dat het 'andere tijden' waren. Ze konden het debacle niet voorzien. De tijd zal leren of de huidige wethouders de geschiedenis in gaan als degenen die Almelo opstuwden in de vaart der volkeren, door de stad in omvang bijna te verdubbelen. Of dat ze herinnert zullen worden als degenen die Almelo wederom onder preventief financieel toezicht van de Provincie Overijssel brachten. Wellicht al in 2028, met alle zware gevolgen van dien, vooral voor de inwoners.

We wensen het college Gods onmisbare zegen toe bij het aanpakken van de grote opgaven waar de stad voor staat.